

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 27. 11. 2023

Peter Majer, hovorca NBS

Dobrý deň, dámy a páni, vitajte v Národnej banke Slovenska na tlačovej konferencii o takpovediac zdravotnej prehliadke slovenského finančného sektora alebo o správe o finančnej stabilite. Predstaví ju Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability NBS a Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS. Teraz poprosím pána Dvořáčka o úvodné slovo, nech sa páči.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability NBS

Dobré ráno, prajem vám príjemný deň. Dovoľte, aby som uviedol našu tému a potom Marek Ličák vám ukáže na niekoľkých sladoch nejaké konkrétne čísla. Na úvod chcem povedať, že tak ako obvykle naša správa o finančnej stabilite, ktorá bude dnes zverejnená na našej webovej stránke, mapuje aktuálne trendy a riziká. Neprináša nejaký nový balík rizík a trendov, skôr tie trendy a riziká, ktoré sme pomenovali v predchádzajúcej správe, analyzujeme z iného pohľadu, tieto trendy a riziká sa nám ako keby menia, menia svoj charakter. Napríklad pokiaľ ide o infláciu, tak tieto inflačné tlaky nám pomaly odznievajú. Viac do popredia nám vstupuje riziko nepriaznivého ekonomického vývoja. Iste ste zachytili, že Nemecko sa preklopilo do recesie a toto budú určite zaujímavé otázky a zaujímavé veci, ktoré budeme pozornejšie sledovať. Možno viac na ďalšej tlačovej konferencii potom o predikcii, čiže tomuto sa nebudem venovať, ale ústrednou témou našej správy je otázka úrokových sadziieb. Tak ako sme sa jej venovali aj v minulej správe, tak aj teraz sa venujeme otázke nárastu úrokových sadziieb a vplyvu nárastu úrokových sadziieb na všetky oblasti finančného života, finančného zdravia, ako povedal Peter, ale už neskúmame to, že či ešte budú sadzby rásť, pretože sa domnievame, že kulminujú, ale skôr sa zaoberáme tým, že ako dlho tu bude táto hladina vyšších úrokových sadziieb, kedy sa ten trend zase zmení, aj keď musím povedať hneď na úvod, že nemôžeme očakávať to, čo sme tu mali pred tým, že hypotéka bola za jedno percento, tieto doby sú už preč. Takže hovoríme tomuto aj, že dochádza k takej istej normalizácii, a že si na to bude treba zvyknúť a hodnotíme tie vplyvy týchto vyšších úrokových sadziieb na jednotlivé oblasti. Predovšetkým nás tu teda zaujíma, či dlžníci budú aj pri týchto vyšších úrokových sadzbách schopní pokračovať v splácaní úverov. Hovoríme o tých dlžníkoch, ktorí si zobrali tieto úvery pri sadzbách nižších - ako budú schopní znášať nárast splátok.

Hneď na úvod musím povedať, že aj to čo sme komunikovali pred pár mesiacmi platí aj dnes, že väčšina dlžníkov to zatiaľ zvláda. Sú tu ako keby dve také skupiny aj na strane domácností, aj na strane podnikov, ktoré by s tým do budúca mohli mať problém a mohla by narastať skupina, ktorá má problém so splácaním. Pokiaľ ide o domácnosti, sú to tie domácnosti, ktoré sú najviac zadlžené. My sme to komunikovali v minulosti, keď sme hovorili o tom ukazovateli DSTI, ktorí teda boli na hrane v týchto parametroch, že môžu mať do budúca problém, tak túto skupinu identifikujeme ako tú najohrozenejšiu. Ale v zásade platí, že v súčasnej dobe by schopnosť klientov, retailových klientov nemala byť ohrozená a že by mali vedieť splácať svoje úvery aj v budúcnosti, s výnimkou teda tých skupín, ktoré som pomenoval. Samozrejme, že toto platí dnes, keby došlo k zhoršeniu ekonomickej situácie, napríklad by sa zhoršila situácia na trhu práce, tento problém by mohol byť závažnejší.

Pokiaľ ide o podniky, tieto si vedú zatiaľ veľmi dobre. Napriek zvýšeným úrokovým sadzbám sú schopné splácať úvery. V rámci správy o finančnej stabilite sme sa pozreli špecificky na jeden sektor, ktorý je viac zaťažený úvermi, ktorý je viac zadlžený - a to je sektor komerčných nehnuteľností. V sektore komerčných nehnuteľností logicky, keďže majú viac úverov sú viac zadlžené, tak tá zvýšená úroková sadzba im zvyšuje náklady a v tomto sektore v rámci celej Európy, sa to sleduje teraz veľmi pozorne, môžu nastať isté problémy, najmä ak by došlo k ďalšiemu zhoršeniu ekonomickej situácie. K našim developerom poviem snáď len toľko, že oni pracujú s pomerne slušnými maržami, takže majú tam istý buffer na to, aby tieto zvýšené náklady pokryli, ale tomuto sektoru sa venujeme oveľa pozornejšie ako iným.

Ďalší vplyv zvýšených úrokových sadzieb je aj na - pokiaľ ide o hypotéky - vôbec na objem poskytnutých hypoték, na ich počet. My sme tu videli nejaký väčší zlom v roku 2022, v roku 2023 sa nám zastabilizovala situácia niekde na úrovni okolo dvoch tretín z toho počtu, čo tu bolo pred tým. Čiže ten pokles u hypoték je približne o tretinu. Samozrejme, že tento nižší dopyt tu vyvoláva aj ďalší sekundárny efekt a to je pokles cien nehnuteľností. Pokiaľ ide o ceny nehnuteľností tak vidíme tu na ročnej báze pokles približne o 10 %, ale z hľadiska finančnej stability to nehodnotíme ako negatívny jav, ale skôr ako prirodzenú korekciu, ku ktorej tu prišlo.

Zmienim sa aj trochu o odolnosti finančného sektora. Stále pretrváva vysoká miera odolnosti finančného sektora a v rámci neho aj bankového sektora. Banky disponujú dostatočným objemom kapitálu, aj voľného kapitálu, čiže nejakého toho vankúša. Takisto situácia, pokiaľ ide o likviditu sa stabilizovala, tu nevidíme nejaké väčšie problémy v tejto chvíli a pokiaľ ide o zisk, tak zisk bánk stúpol. Stúpol k septembru takmer na dvojnásobok oproti minulému roku, čo je tiež výsledok zvýšenia úrokových sadzieb. Banky majú oveľa vyššie úrokové príjmy ako predtým, ale tieto neplynú, tak ako by to na prvý pohľad mohlo

vyzerať, z oblasti hypoték, ale z úverov, ktoré boli poskytnuté podnikom predovšetkým. Ten efekt u hypoték sa bude prejavovať postupne s nárastom refixácií.

Špecificky by som sa možno v tejto chvíli dotkol aj problematiky úrokových sadzieb na depozitoch, na termínovaných vkladoch. Veľa sa o tom hovorí a panuje názor, že banky zvyšujú sadzby na hypotéky, ale nedostatočne kompenzujú klientov tým, že by poskytovali vyšší úrok na termínovaných vkladoch. Tak sme sa na to pozreli detailnejšie a vyšlo nám, že priemerné úrokové sadzby za portfólio hypoték a za portfólio termínovaných vkladoch sú približne podobné. Na tých hypotékach tiež nie všetci klienti majú dnes 5 %. Týka sa to nových hypoték, hovorili sme o tom, že tie refixácie budú v najbližších dvoch rokoch sa týkať približne polovice všetkých domácností a rovnako je to aj s tými termínovanými vkladmi, že to preklopenie finančných prostriedkov, voľných finančných prostriedkov z bežných účtov na termínované vklady nenapreduje takým tempom, aby toto malo taký výraznejší charakter, a preto veľa ľudí dnes si drží svoje úspory na bežných účtoch a menej si zhodnocujú svoje vklady na termínovaných vkladoch. Toto ale je súčasne čosi, čo môže do budúcnosti ovplyvniť celkovú ziskovosť bankového sektora.

Mám tu ešte zopár poznámok aj k ďalším sektorom, pretože by som chcel teda zdôrazniť, že správa o finančnej stabilite sa venuje aj poisťovníam, kolektívnemu investovaniu. Pre oblasť poisťovní máme také máme také dve nosné správy, prvá je, že poisťovne zaznamenali nárast poistného, zaznamenali nárast zisku. Ten nárast poistného je hlavne v takých poisteniach typu povinné zmluvné poistenie, ale je to len kompenzácia zvýšených nákladov, ktoré sú v tejto oblasti motorových vozidiel a tie ceny PZP postupne dobiehajú tie rastúce ceny pod vplyvom inflácie. V oblasti poisťovníctva je tento rok významný najmä z toho dôvodu, že zavádzajú nový medzinárodný účtovný štandard a ten nám trošku komplikuje situáciu, aby sme si vedeli výsledky poisťovní porovnávať v časovom rade, takže trošku sa nám budú musieť utriať výkazy a potom budeme vedieť o poisťovniach povedať viac.

Pokiaľ ide o kolektívne investovanie aj dôchodkové piliere, tu máme všade prítomnú rovnakú tendenciu a to je nárast podielu akciovej zložky. Je tam legislatívna zmena v druhom pilieri, ktorá spôsobila presun z dlhopisových do indexových fondov. Podobný trend vidíme v treťom pilieri aj samotní správcovia fondov presúvajú prostriedky z bankových vkladoch do akcií a dlhopisov, ktoré sú výnosnejšie, čiže všeobecne môžeme povedať, že tu nám výkonnosť rastie.

Na záver by som ešte chcel poznamenať, že správa o finančnej stabilite obsahuje aj zaujímavé boxy, ktoré možno je v záujme si prečítať, týkajú sa kryptoaktív, týkajú sa nového

projektu ECB – digitálne EURO a niektorých ďalších tém. Tu skončím a teraz dám slovo Marekovi Ličákovi, aby vám ukázal čísla. Ďakujem za pozornosť.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

Ďakujem pekne za slovo a ja sa teda pokúsím hlbšie rozobrať niektoré tie trendy, ktoré spomínal pán Dvořáček. Možno hneď na úvod spomeniem to, čo už aj hovoril, to znamená - neprinášame nejaký úplne nový balíček trendov alebo rizík, je to - že by to bola nejaká prevratná správa o finančnej stabilite - a to je fajn, pretože je dobré, keď zmeny neprichádzajú príliš často, keď radšej vidíme nejaký kontinuálny vývoj. Takže aj táto správa viac menej nadväzuje na to, čo sme prezentovali ešte v máji 2023. Čiže veľa sa venujeme úverovaniu podnikov, domácností, hlavne domácností, trhu nehnuteľností, takisto kreditnému riziku. Pán Dvořáček spomínal aj niektoré také vybrané témy a možno ešte doplním - čomu sa dosť venujeme - je ziskovosť bankového sektora. Toto je tiež taká živá téma, ziskovosť nám výrazne stúpila, ale snažíme sa pozeráť aj na to, nakoľko je to udržateľný trend, či je to iba jednorazový výskok alebo nárast ziskovosti alebo či to uvidíme aj v ďalších rokoch. A takisto sa snažíme porovnať tento vývoj ziskovosti so zahraničím, pretože vidíme, že tá ziskovosť kvitne, keď to takto nazvem, v podstate vo všetkých bankových sektoroch, čiže pokúsim sa aj ukázať na mojich sladoch ako to vyzerá v kontexte ostatných európskych bankových sektorov.

Takže dobre, prejdeme rovno k prezentácii, ale tak ako vždy skôr ako prejdeme k bankovému sektoru, k číslam, grafom je veľmi dôležité si len tak veľmi stručne povedať, kde sa nachádzame, v akom prostredí bankový a finančný sektor funguje, lebo to čo sa deje v bankách, či rastú úvery, nerastú, či ľudia vedia, nevedia splácať úvery do veľkej miery súvisí s tým ako vyzerá externé prostredie - ekonomika, finančné trhy, regulácia, politika, čiže mnohé veci, čiže veľmi stručne. V podstate platí to, že stále sa nachádzame v prostredí zvýšenej inflácie a zvýšených úrokových sadzieb. To znamená, že inflácia je ešte zvýšená, ale veľmi dôležitá - a to je tá zmena oproti máju, že predsa sme už na nejakej klesajúcej tendencii. A to je veľmi dôležité pre finančnú stabilitu. Aj v minulosti sme ukazovali, že práve zvýšená inflácia vytvára tlak na domácnosti, podniky. Veľa sme ich práve testovali do akej miery túto vyššiu infláciu dokážu zvládnuť - a zvládali to dobre. A je dôležité, že tento faktor ide teraz do úzadia. To, čo sa možno troška mení sú úrokové sadzby. Už to možno nie je tak ani o náraste úrokových sadzieb - to čo sme videli v minulosti - ale skôr sa dostaneme do fázy, kde už budeme hovoriť o tom ako dlho tie sadzby ostanú na zvýšenej úrovni. Keď sa pozrieme znova prakticky čo to znamená pre ten náš finančný systém, to znamená, že úverovanie pravdepodobne ostane naďalej oslabené. Akonáhle sadzby sú vyššie, má to vplyv na úverovanie, má to vplyv na trh

nehnutelností, ale na druhej strane má to vplyv aj na ziskovosť, takisto na iné parametre, to si ešte rozoberieme. To čo je nové v tom kvázi externom prostredí, čo je dôležité pre finančný sektor, je ekonomický rast. A to už pán Dvořáček naznačoval, že ako keby nám pribúdali tie negatívne signály. Najprv sú to také mäkké indikátory - nálady, nové objednávky, ale stále viac toho pribúda, čiže zdá sa ako keby tie mraky, ktoré nám hovorili, že bude asi pršať, tá ekonomika bude spomalená - nám pribúdajú. Znova keď to prenesieme na kontext finančnej stability – veľmi dôležitý finančný ukazovateľ. Má to vplyv na to, či ľudia budú mať zamestnanie, príjmy, či budú vedieť splácať úvery, či budú mať dostatočné príjmy na kúpu nových nehnuteľností a podobne. Má to vplyv na podniky, aké budú tržby, či budú vedieť splácať úvery. Čiže toto je to externé prostredie, možno ešte doplním geopolitické riziká, reálne ani tam nedochádza k nejakému vylepšeniu situácie. Namiesto toho, aby sa to skôr ukludňovalo máme tu ešte nové konflikty, čiže to všetko bude vplývať na stabilitu. A tak isto je dôležité spomenúť udržateľnosť verejných financií. A hlavne v posledných mesiacoch táto téma ako keby nanovo prišla do pozornosti - do veľkej miery to súvisí s tým, čo sa udialo na finančných trhoch, kde zrazu tá nálada sa prudko zmenila, dôvera investorov voči štátnym dlhopisom výrazne poklesla a teraz nehovorím o Slovensku, ale v podstate platí to globálne, či už to boli americké štátne dlhopisy alebo nemecké alebo slovenské, čiže spready výrazne stúpili a to je v podstate taký varovný signál aj pre vlády vlastne na celom svete, že ten dlh bude náročnejšie splácať v tomto prostredí. Dobre, takže to externé prostredie zjavne neprináša iba pozitívne veci, ale skôr také nové výzvy. A teraz si ukážeme ako náš finančný, hlavne bankový sektor, ako by mal zvládať tieto výzvy.

Dobre, najprv klasická téma - produkcia hypoték a ako asi vyzeráme. Pamätáte si, poslednú dekádu vždy sme ukazovali v tomto raste, vždy sme upozorňovali - opatrne, vidíme tu nejaké riziká. Teraz sa tá situácia úplne otočila, čiže už nehovoríme o nejakých brutálnych nárastoch, aké sme zažili v minulých rokoch - hlavne 2021, 2022, ale trh sa výrazne spomalil. Už pán Dvořáček naznačoval, že ten objem nových hypoték je asi o 30 – 40 % nižší ako bol v minulosti. Možno to čo je pozitívnejšie, že trh ako keby si našiel takú nejakú rovnováhu. Čiže po tých výrazných poklesoch, ktoré sme videli v druhej polovici 2022, ten trh si už našiel nejakú rovnováhu. Ak sa pozrieme na tie dôvody - do veľkej miery to súvisí s tým, že nám stúpili úrokové sadzby. A teraz je dôležitý ten pravý graf, ktorý nám hovorí, že dostupnosť bývania nám prudko poklesla. To znamená to, že máme menej hypoték súvisí aj do veľkej miery s tým, že ľudia si tieto ceny nehnuteľností, ktoré momentálne máme, nemôžu dovoliť. Čiže v minulosti sme síce videli, že ľudia vo veľkom kupovali nehnuteľnosti, ale do veľkej miery to bolo práve nízkymi úrokovými sadzbami. Čiže tým, že nám sadzby stúpili ako

keby nám odhalili tú nerovnováhu, ktorá existuje medzi príjmami domácností na jednej strane a cenami nehnuteľností na druhej strane. Čiže momentálne nastáva veľmi dôležitý proces korekcie cien nehnuteľností a to je proces, v rámci ktorého sa dostávame späť do nejakej rovnováhy, čiže ceny nehnuteľností a príjmy domácností, čiže aj z nášho pohľadu tento proces je pomerne potrebný a tak isto dôležitý aj pre stabilitu finančného sektora. Možno ešte jedna poznámka k tomuto slajdu, hovoril som, že tok nových úverov je výrazne pomalší a keď sme sa pozreli na to, kto sú tí klienti, ktorí momentálne žiadajú tie úvery. Tak jeden z tých faktorov, ktorý nám z toho vychádza, ako keby nám klesal podiel hlavne mladších žiadateľov, čiže mladšie rodiny. A je to ako keby prirodzené, pretože v minulosti sme videli, že práve títo klienti sú viac zaťažení splátkami, majú nižšie príjmy a pri náraste sadziieb sú práve títo viacej dotknutí, čiže podiel týchto mladších klientov nám výraznejšie poklesol pri nových úveroch.

Dobre, toľko k hypotékam, k trhu nehnuteľností a krátko k domácnostiam - schopnosti splácať úvery. Toto je podstatná otázka, čiže ako domácnosti budú schopné splácať úvery. Najprv si povedzme aký je stav, zatiaľ je stav veľmi dobrý. To znamená podiel zlyhaných úverov je veľmi nízky, napriek tomu, že už od druhej polovice 2022 roka vidíme nárast sadziieb, predtým tu bola zvýšená inflácia, ale tieto faktory zatiaľ nejakým spôsobom neohrozili ich schopnosť splácať. Čiže stále pri hypotékach podiel zlyhaných úverov je nízky 1,1 %, trochu vyšší je pri spotrebiteľských úveroch, ale to je prirodzené, lebo tam je tá rizikovosť vyššia, ale nejaké zhoršenie v podstate nenastalo. A čo sú dôležité faktory pre domácnosti v nasledujúcom období - ako som spomínal inflácia, ale tá postupne klesá. Čomu budú vystavené, budú určite vyššie úrokové sadzby a keď si pamätáte ešte v auguste sme tu mali také veľké sedenie, diskutovali sme akým spôsobom vyššie sadzby zasiahnu klientov - a už vtedy sme ukázali, že samotný nárast úrokových sadziieb, keď aj klienti postupne pocítia ten nárast sadziieb z 1 napríklad na 5 %, by nemal výrazne ohroziť schopnosť splácať úvery. A to je v podstate tá ľavá časť toho grafu, ten základný scenár, kde simulujeme vyššie sadzby zvýšenej inflácie a vidíme, že podiel domácností, ktoré by mohli byť ohrozené v ťažšej pozícii, nie je nejaký vysoký, je to nejakých 4,6 %. Môžeme to dať do kontextu tých minulých čísel - bežne je podiel ohrozených domácností sa nám hýbe okolo 4 alebo 3 %. Čiže toto skutočne nie je nejaké vyššie číslo, toto neznamena, že tí ľudia zlyhajú, toto sú len tí, ktorí sú v ťažšej pozícii, vždy nájdeme nejaký spôsob mnohí ľudia ako si pomôcť. Čiže miera zlyhania z tohto čísla je podstatne nižšia, ale čo sa nám trochu mení alebo čo nám mení tento obraz je scenár, kde okrem nárastu sadziieb a mierne zvýšenej inflácie predpokladáme aj zhoršenie ekonomiky, čiže to, čo pán Dvořáček spomínal - pokiaľ dôjde k vyššiemu rastu nezamestnanosti, poklesu príjmov. Vtedy nám podiel domácností, ktorí sú v ťažšej pozícii a tým pádom aj domácností, ktoré môžu zlyhať nám ide smerom hore. Čiže

to sú jedny z hlavných faktorov, ktoré budú vplývať, ale zatiaľ je tá situácia veľmi pokojná a neočakávame nejaké zhoršovanie kvality úverových portfólií.

Toľko k domácnostiam, pôjdeme teraz k podnikom, v podstate veľmi podobný príbeh. To znamená – aj podniky zatiaľ vyzerajú vo veľmi dobrej finančnej pozícii a to napriek tomu, keď si zoberieme čo zažili v posledných rokoch od pandémie, energetickej krízy, obrovský nárast nákladov – zatiaľ finančná situácia v podnikoch v priemere je na veľmi dobrých úrovniach. Čiže, keď si pozrieme dáta za rok 2022 alebo tiež priebežné dáta za rok 2023. Podobne vykazujú pomerne vysokú odolnosť na nárast úrokových sadzieb. Do veľkej miery to súvisí s tým, že tá miera zadlženosti podnikov nie je až taká vysoká a keď sme aj simulovali nárast úrokov na úveroch, tak v podstate ten nárast bude tvoriť možno 1 % prevádzkových nákladov, čiže ten dopad nie je výrazný. Čiže toto je celkovo pozitívny pohľad na podniky, ale predsa len máme tam jeden sektor, ktorý je viac citlivý, a to je sektor komerčných nehnuteľností. Do veľkej miery to súvisí s tým, že tento sektor má podstatne väčšiu mieru zadlženosti, čiže pokiaľ stúpnu sadzby, viac pocítia práve nárast týchto úrokových nákladov. Tiež platí, že tento sektor je pod tlakom už v podstate niekoľko rokov. Začalo to pandemiou, hlavne v oblasti kancelárskych priestorov, väčšie využívanie homeoffice, v retaili vidíme väčší podiel internetového predaja, čiže ten tlak tu je, a toto je len dodatočný faktor, ktorý bude vplývať na ich finančnú pozíciu. Čiže tie šoky tam sú, ale na druhej strane platí to, čo sme už hovorili aj v minulosti, platí to aj teraz - väčšina z tých subjektov má pomerne vysoké marže, hrubé marže, ktoré hovoria, aký rozdiel je medzi výnosovosťou a nákladovosťou, čiže sú pomerne vysoké. V tom základnom scenári, kde očakávame nárast úrokových sadzieb, samozrejme marže poklesnú, časť týchto podnikov pravdepodobne bude v ťažšej finančnej pozícii, ale ako celok by to mali zvládnuť. Ale znovu sa dostanem do scenára – pokiaľ predpokladáme aj pokles ekonomiky, vtedy je ten dopad výraznejší, vtedy už väčší počet týchto subjektov môže byť v ťažšej finančnej pozícii. Na druhej strane ale platí, keď sa pozrieme na bankový sektor ako celok - to riziko nie je nejaké dramatické. To znamená - tvorí to nejakú časť portfólia, ale banky majú pomerne silné zisky, čiže ak by aj došlo k určitým stratám, banky by to mali zvládnuť bez nejakých vážnejších problémov.

Dobre, toľko k citlivosti na rast úrokových sadzieb pri podnikoch, poďme teraz k tej téme, ktorú som spomínal, ktorej sa pomerne dosť venujeme v tejto správe, a to je ziskovosť bankového sektora. Je to téma, ktorá sa často vyskytuje v médiách, videli sme, že nárast ziskovosti je pomerne enormný, čo v podstate môžeme potvrdiť, k septembru 2023 ziskovosť bola v podstate už asi o 50 miliónov vyššia ako mali banky v decembri 2022 s tým, že ešte majú jeden kvartál pre sebou. Čiže medziročný nárast ziskovosti je na úrovni asi 50 %. Tie dôvody

nárastu zisku v podstate platia podobne ako sme komunikovali ešte v máji – hlavne je to nárast úrokových sadziieb a prenášanie týchto sadziieb do portfólií. Zatiaľ sa nám to výrazne prejavilo hlavne pri podnikoch, čiže to, čo spôsobilo ten výrazný nárast ziskovosti boli hlavne väčšie príjmy z podnikov. Súvisí to do veľkej miery s tým, že podniky majú kratšie fixácie úverov, čiže banky podstatne rýchlejšie to vedeli preniesť na podnikový sektor a tým pádom si zabezpečili vyššie úrokové príjmy. Pre nás je ale dôležitá otázka nielen to, ako sme teraz stúpili, ale aj udržateľnosť, čiže čo môžeme očakávať - ako sa budú tieto úrokové príjmy vyvíjať aj v budúcnosti. Urobili sme pomerne podrobnú simuláciu, čiže pozreli sme sa ako asi budú rásť úrokové výnosy na aktívnej strane, to je pomerne jednoduché, pretože máme informácie aké majú fixácie úvery podnikom, domácnostiam, čiže vieme asi ako stúpne výnosovosť. Oveľa ťažšie je však predikovať nákladovosť, čiže ako stúpnu úrokové sadzby na termínované účty, bežné účty a hlavne podstatná otázka – koľko z klientov z bežných účtov sa nám presunie do termínovaných účtov. To sú veľmi dôležité otázky, ale celkovo teda ako vychádza výnosovosť alebo teda celkové úrokové príjmy - tento rok teda očakávame prudký nárast úrokových príjmov, v ďalších rokoch už takéto výrazné nárasty neočakávame a skôr hovoríme, že úrokové príjmy budú viac menej stabilné. Ešte možno ukážem na tom pravom grafe to, čo hovoril pán Dvořáček, čiže prenos úrokových sadziieb na termínovaných účtoch alebo to, že sú v podstate ako keby pozadu za tým ako sa vyvíjajú úrokové sadzby na úvery domácnostiam. Áno, je to pravda, pri nových úrokových sadzbách skutočne ten nárast nie je taký dramatický, podobne je tam určité omeškanie, ale je to v podstate prirodzené a logické a súvisí to s tým, že na pasívnej strane pri termínovaných účtoch bežných účtov je úroková citlivosť výrazne vyššia ako pri úveroch. Čiže uvediem príklad, ak by ste teraz zvýšili úrokové sadzby a v rovnakej miere ich prenášali na úvery a na vklady, tak ten dopad na ziskovosť by bol katastrofálny. A súvisí to s tým, že pokiaľ zvýšite úrokové sadzby napríklad na bežné účty zo dňa na deň sa vám to hneď precení a zo dňa na deň vám stúpnu všetky úrokové náklady. Bežné účty tvoria asi 70 % celkových vkladov. Ak zvýšite úrokové sadzby na úvery, ten efekt je len postupný a to máte možnosť vidieť na tom pravom grafe - bežne sa hovorí, že úrokové sadzby na nové úvery sú 4 až 5 %, ale keď sa pozrieme na tú pravú stranu toho grafu, tak vidíme, že úrokové sadzby na hypotekárne úvery na portfóliu sú asi na úrovni 2 %, čiže banky vonkoncom neťažia z každého úveru tú úrokovú sadzbu 4,5 alebo 5 % , ale ten postup alebo presun je len postupný. Kým by to banky takto zvyšovali sadzby aj na vkladoch by bol okamžitý. Preto banky musia veľmi, veľmi opatrne pristupovať k zvyšovaniu úrokových sadziieb na vkladoch, pretože inak by to malo skutočne obrovské dopady na ich ziskovosť.

A ešte posledná informácia k tomuto slajdu, veľmi dôležité je, že nám stúpili úrokové marže. Možno nie všetci sa z toho samozrejme potešia, ale pre nás to je veľmi dôležité, lebo už v minulosti sme hovorili, že aj keď banky dosahovali zisk, do veľkej miery to nebolo v úrokových maržiach, ale bolo to rastom úverov, čo nie je úplne najzdravší obchodný model, ale teraz to nie je ani o raste úverov, tie samozrejme tiež prispievajú k rastu ziskovosti, ale hlavne úrokové marže. A to je vždy taká akási obrana, taká prvá línia obrany pokiaľ dôjde k zhoršeniu situácie, pokiaľ sú dobre nastavené úrokové marže, čiže pre nás pozitívny obraz, konečne sa tie marže dostávajú na nejakú zdravú udržateľnejšiu úroveň.

Dobre - a ešte jeden slajd k ziskovosti, téma o ktorej som hovoril – ako vyzerá naša ziskovosť v kontexte ostatných európskych bankových sektorov. Aj keď ten predošlý slajd bol veľmi pozitívny, hovoril o náraste ziskovosti, v európskom kontexte platí, že tá miera ziskovosti je podstatne slabšia ako v iných štátoch. Na tom ľavom grafe máte, máte možnosť vidieť – ja vám skúsím popísať, čo tam je - sú tam zoradené všetky bankové sektory v Európe, čiže je tam takmer 26 alebo 27 bankových sektorov, čím ste vyššie – tá modrá čiarka – tým ste lepší a prvé dva grafy hovoria o rentabilite aktív, rentabilite vlastných zdrojov a vidíte, že ešte v roku 2019, to je porovnanie 2019 – 2023, napríklad ten druhý stĺpec, dvojtĺpec hovorí o rentabilite vlastných zdrojov, sme patrili skôr k tomu lepšiemu priemeru k tej hornej časti, momentálne sme asi štvrtí – piati od konca, čiže tá miera ziskovosti v európskom kontexte nám výrazne poklesla a do veľkej miery je to hlavne kvôli úrokovým príjmom, nie je to ani kvôli štruktúre ziskovosti, ale úrokové príjmy. Čiže od roku 2022, lebo od toho roku nám začala vlastne tá divergencia ziskovosti našich bánk, zahraničných bánk, úrokové príjmy v iných bankových sektoroch stúpili oveľa silnejšie ako je to v našom bankovom sektore. Teraz, čo je dôvod? No dôvod je - keď to poviem technicky – je úroková citlivosť bilancie, ale v praxi to v podstate znamená to, ako rýchlo banky prenesú vyššie úrokové sadzby na úveroch na svojich klientov. A veľkým rozdielom oproti ostatným európskym bankovým sektorom je najmä to, ako naše banky prenášajú úrokové sadzby na hypotéky, a v tomto naše banky sú oveľa konzervatívnejšie, čiže podstatne pomalšie prenášajú a to máte možnosť vidieť na tom pravom grafe. Čiže, kým v iných bankových sektoroch úrokové sadzby na hypotekárnych portfóliách stúpili dramaticky z úrovne možno 1 % alebo ešte nižšie stúpili na úroveň 4,5 %, u nás ten nárast je podstatne pomalší. Čiže úrokové príjmy z hypoték rastú podstatne pomalšie u nás ako v iných bankových sektoroch a to je do veľkej miery aj odpoveď, prečo aj tá ziskovosť rastie pomalšie. Pozitívna stránka z toho celého je, síce nerastíme tak rýchlo, ale na druhej strane budeme mať stabilnejšiu rast úrokových príjmov v ďalších rokoch, lebo je to rozložené viacej v čase.

Dobre, to je k ziskovosti a na konci klasicky záver. Táto správa veľakrát býva taká negatívna, aj keď si ju čítate, alebo aj veľakrát my keď hovoríme, tak hovoríme aké sú riziká, čo všetko, aké negatívne, ako sa čo zhoršuje, ale úprimne, to je taká naša práca. To znamená, my máme hľadať tie riziká, povedať, čo hrozí pre náš finančný sektor, ale na konci sa snažíme byť pozitívni a nielenže snažíme sa, ale reflektovať aj tie čísla, ktoré vidíme, čiže platí to, že bankový sektor a vôbec finančný sektor sú stabilné, majú vysokú kapitálovú primeranosť, to je veľmi dôležité, to tvorí obrovský vankúš v prípade nejakých strát. Stúpili úrokové marže, to je tiež veľmi dôležité a ziskovosť ako taká je pomerne výrazná. Z pohľadu kvality portfólia zatiaľ nevidíme nejaké miesta, kde by malo dôjsť k výraznému zhoršeniu, možno vyššiu citlivosť vidíme pri komerčných nehnuteľnostiach, ale očakávame, že bankový sektor by to mal zvládnuť bez nejakých vážnejších problémov. Čiže na konci pozitívna správa – sektor je stabilný napriek tomu, že tie mráčky sú všelijaké okolo nás. Takže, ďakujem pekne za pozornosť.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujem pekne, Televízia Markíza, priestor pre vaše otázky, nech sa páči.

Tomáš Velecký, Televízia Markíza

Hovorili ste o zraniteľných skupinách klientov, ktorí by mohli mať problém so splácaním úveru, sú to najmä, ak som dobre pochopil, tie domácnosti, ktoré sú a už aj inak zadlžené, v tomto kontexte alebo v tomto smere sa nesú aj vaše odporúčania smerom k ministerstvu financií, ak teraz s nimi rokujete o možnostiach bonifikácie hypotekárnych úverov, aby toto možno boli tie domácnosti, ktoré by mali získať bonifikáciu alebo ako sa pozeráte na celkový možný vplyv zavedenia bonifikácie práve na tú rizikovosť nesplácaných úverov domácnosťami. Ďakujem.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability NBS

Áno, zmieňujeme sa o rizikových skupinách, samozrejme my máme presnejšie dáta, vieme identifikovať jednak aktuálny stav a vieme predikovať trošku budúcnosť. Naznačovali sme, že v budúcnosti tá situácia nemusí byť taká idylická ako ju ukazujeme dnes, samozrejme závisí to najmä od vývoja ekonomickej situácie, ekonomika Európy spomaľuje, takže tam vidíme v tejto chvíli asi najväčšie riziko, inflácia na Slovensku bude dlhšie ako v iných krajinách, to vidíme, že dneska sme v oblasti inflácie vyššie - čiže tu niekde sú tie riziká schované. Pokiaľ ide o návrh ministerstva financií, my ho v detaile nepoznáme, my máme len o niečo viac informácií ako vy,

takže ktorým smerom sa to uberá budeme vedieť vtedy, keď ministerstvo dá legislatívny návrh do pripomienkového konania. Môžem k tomu povedať ale toľko, že keď to hodnotíme z pohľadu finančnej stability, tak bonifikácia hypoték – mali sme ju tu aj v minulosti – závisí samozrejme od rozsahu, ktorý príde, aká to bude záťaž pre verejné financie, ale v zásade nie je to čosi čo by ohrozovalo ani finančnú stabilitu, ani banky, ani klientov, skôr tam vidíme ten problém nejakého morálneho hazardu, že klienti si zvyknú na to, že im vždy niekto pomôže, ale to tu vidíme už aj z minulých rokov, veď aj počas pandémie si zoberte, aká miera pomoci tu bola poskytnutá. Z toho nakoniec aj vyplýva tá situácia, že dneska miera nesplácania úverov je niekde okolo 1 %, je to vďaka tomu, aj vďaka tomu, že tu bola poskytovaná pomoc aj v predchádzajúcom období.

Ivan Tománek, redaktor RTVS

Ako sa pozeráte na opätovné možné zavedenie bankového odvodu aj v súvislosti so stabilitou finančného sektora, prípadne diskutujete aj vy so zástupcami vlády, ste účastní týchto stretnutí ako zástupcovia teda sektora?

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability NBS

K tejto otázke máme málo informácií, v zásade sú dva možné modely ako sa môže vyvíjať otázka bankovej dane - jednak z pasív, tak ako sme to mali tu v minulosti, čiže nejaký bankový odvod, alebo skôr pravdepodobnejší by asi mohol byť model nejakého dodatočného zdanenia, ale toto vidíme aj v iných európskych krajinách, vo viacerých – šiestich, ôsmich krajinách možno už bola zavedená takáto daň vo forme povedzme windfall tax, čo asi je tá lepšia forma, keby sme si mali z toho vybrať, z týchto dvoch možností. Keďže tento návrh nebol predstavený, tak sa nevieme vyjadriť, nepoznáme ani nejaké kvantifikácie, ale podľa tých vyjadrení, ktoré máme od politikov, tak môžeme očakávať, že banková daň zavedená bude.

Richard Juriš, TV JOJ

Dobrý deň, ak som to prepočul, množstvo informácií, tak sa ospravedlňujem, ale možno také ako sme na tom Slováci v rámci zadlženia, ešte aj v časoch dobrých sme vravievali, teda vy ste nám vravievali, že sme na tom pomerne – že sme dosť teda zadlžení – možno aká je situácia teraz, stále je to teda také, že rizikové - veľa oproti možno aj nejakej V4, okolitým krajinám? Ďakujem, prvá otázka.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

No, v zadlženosti sme výrazne rástli najmä v posledných rokoch, to znamená - hlavne do roku 2022, momentálne máme takú prestávku a dúfam, že tá prestávka bude trošku dlhšia, pretože po tom obrovskom náraste zadlženosti potrebujeme určitú korekciu, čiže ak sa pozrieme na tie makroekonomické čísla, tak vidíme, že miera zadlženosti voči HDP, disponibilným príjmom nám konečne ide dole. Takže, ak sa aj pozrieme na kontext ostatných štátov, tak myslím, že podobné trendy vidíme aj v iných štátoch.

Richard Juriš, TV JOJ

Druhá otázka - napriek tomu blížia sa Vianoce, veľa ľudí chce mať darčeky a tak ďalej, ak môžete, tak nejaká rada na čo si dávať pozor v rámci aj možno nejakého nebezpečného zadlženia sa atď. v tomto už predvianočnom čase. Ďakujem.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

No, my sme vždy boli tí, ktorí sme ľudí vyzývali k väčšej opatrnosti, myslím, že aj tie štandardy, ktoré sme nastavili pri úveroch, veľa hovoria a platí teda aj pre tieto Vianoce a nielen pre Vianoce, ale v podstate pre celý rok a každé obdobie, že ľudia vždy by mali zodpovedne pristupovať k tomu, aké úvery si zoberú, ako tie úvery budú nastavené, pretože nie je to len možno ten prvý moment, keď si niečo za tie peniaze kúpim, ale to bremeno treba niesť v podstate pomerne dlhú dobu. Pri spotrebiteľských úveroch takmer 8 rokov, pri úveroch na bývanie 30 rokov a my sme vždy boli tí, ktorí sme tvrdili - pristupovať opatrne a nielen kvôli tomu, aby sme ľuďom zabraňovali brať si úvery, ale chceme, aby si ľudia ten úžitok z tých úverov v podstate užívali celé obdobie, nielen v tom prvom momente, čiže preto treba byť opatrní.

Andrej Hrmo, Televízia TA3

Tú bonifikáciu by mali z veľkej časti zaplatiť banky, hovorí sa o okresaní ziskov, o nejakom vyššom zdanení z pozície vlády - ako vnímate tieto nápady, tieto opatrenia, aký to bude mať vplyv na banky? Ďakujem.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

No, priznám sa, to prepojenie ako ste vy priamo prepojili, to poznáme len z médií, to znamená, že bonifikácia bude priamo napojená alebo teda uhradená priamo z bankového odvodu - zatiaľ k tomu nemáme žiadne detailné návrhy, čiže ako bude vyzerat' bankový odvod, ako bude

vyzerat' bonifikácia - počuli sme nejaké čísla, ale o tom aké dopady to bude mať, to zatiaľ nevieme povedať.

Andrej Hrmo, Televízia TA3

Dá sa nejako aspoň uvažovať v tej pozícii, že banky by mali nejakým spôsobom sa podeliť o tie zisky ako hovorí vláda alebo nejak ich viac zdaníť, či by to mohlo teda ohroziť napríklad ich finančnú stabilitu.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

Myslím, že ich stabilitu by to nemalo ohroziť, lebo to, čo je jedna z tých hlavných správ tejto správy o finančnej stabilite je, že ziskovosť nám výrazne stúpla. Čiže ak aj bankový odvod bude predstavený, čo viac menej očakávame, lebo je to trend, hovoríme, aj v iných európskych krajinách - tak neočakávame, že by to nejakým zásadným spôsobom malo ohroziť, ale znova chcem podotknúť – nepoznáme detaily, nevieme ako to bude nastavené, nevieme ako dlho bude ten odvod platiť. Podobne nevieme ako dlho bude platiť bonifikácia, čiže je tu pomerne veľa neznámych, na ktoré nevieme odpovedať. Takže my sme zvyknutí hovoriť detailne o číslach, kvantifikáciách, ale pri týchto témach sme na pomerne nestabilnej pôde.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability NBS

Možno doplním jednu vec, čo povedal Marek, je veľmi dôležité ako dlho bude trvať, aby to nebolo nekonečné, aby to tu nebolo v čase, keď banky budú mať problémy, keď dôjde k zhoršeniu situácie a ziskovosť bánk nebude taká ako je dnes. Samozrejme, všetko bude závisieť od kalibrácie, aká veľká bude tá banková daň. Čiže dneska o tom špekulovať je naozaj predčasné a budeme sa vedieť k tomu vyjadriť lepšie, keď uvidíme prvý návrh.

Lubo Kačalka, TREND

Dobrý deň, ja sa ešte skúsím opýtať predsa len k tej bonifikácii, pred voľbami sa hovorilo o tom, že banky by mohli dotovať zo svojej strany 1 až 2 percentuálne body, aj na základe tých skúseností so štátnym príspevkom pre mladých v minulosti, vy máte očakávania, či táto bonifikácia bude na úkor bankových marží alebo či naopak budú banky mať tendenciu zvyšovať svoje úrokové sadzby, že vlastne či môžu porásť v dôsledku toho, aby sa tam schovali tieto 1 – 2 percentá.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

Znova, mrzí nás, že odpoviem asi takto všeobecne, ale nemáme tieto informácie, nevieme ako to bude fungovať, aký bude mechanizmus. Znova, čo máme len z médií informácie, asi časť bude na bonifikáciu existujúcich klientov, pravdepodobne časť tej podpory pôjde na nové úvery. Vieme, že tá skúsenosť z minulosti skôr bola o nových úveroch, ale z médií vieme, že mala by byť teda platná aj na existujúcich klientov, takže, žiaľ, neviem vám povedať aký dopad to bude mať.

Lubo Kačalka, TREND

Priamo zatiaľ ste to nespomenuli, ja sa ešte opýtam na to – možno, že sú klienti, ktorí dnes sa snažia refinancovať a z rôznych dôvodov sa im to možno nepodarí, práve preto, že vlastne rastú niektoré tie parametre aj kvôli výške úrokových sadzieb. Zaznamenali ste ako keby viac prípadov, keď sa klientom možno aj do úverového registra dostávajú negatívne záznamy práve preto, lebo tak možno nadšene, trochu naivne nabehli do banky a s hrôzou zistili, že tá banka ich odmietla teda a že dokonca sa to zapisuje až do úverového registra.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

Nie, to sme nezaznamenali, ale pokiaľ prídete do banky, požiadate o úver a ten úver nedostanete, takáto informácia nejde do bankového registra. To čo ide do registra – pokiaľ ten úver máte a vy zlyháte, čiže nie ste schopní splácať. Čiže miera odmietania úverov – takáto informácia nejako sa nezaznamená, čiže nie je to nejaká negatívna informácia do budúcnosti.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ úseku dohľadu a finančnej stability NBS

A tak som pochopil, že sa pýtate na refixácie, tam asi tá situácia nehrozí, pretože to je klient, ktorý spláca a jednoducho dostane vyššiu úrokovú sadzbu a banka bude očakávať, že to bude splácať, čiže tie problémy môžu vzniknúť až následne, ale nie v čase tej refixácie.

Lubo Kačalka, TREND

A ešte by som sa opýtal možno k podnikovým úverom, tam ste hovorili o tom teda, že väčšina podnikových úverov je s variabilnou sadzbou, napriek tomu že teda, že tá rizikovosť nie je veľmi vysoká - aká je miera zabezpečenia podnikových úverov? Sú všetky zabezpečené alebo dá sa povedať, že koľko je možno juniorných alebo tak.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability NBS

Je to pomerne heterogénne, to znamená keď si zoberieme napríklad sektor komerčných nehnuteľností, ktorý a priori je o tom zabezpečení tou nehnuteľnosťou, čiže tam tá miera je pomerne vysoká, no a potom závisí od sektora k sektoru, závisí od typu úveru, či to je revolvingový, kontokorentný, či je to investičný úver. Investičné väčšinou zvyknú byť zabezpečené, čiže to je možno rozdiel proti domácnostiam, kde vieme všetkých ľudí dať do nejakej skupiny, povedať nejaké parametre, pri podnikoch je pomerne veľká heterogenita.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujeme pekne, nevidím ďalšie otázky, ďakujeme za ne a prajeme pekný deň.